

Code No. 5411

Roll No.

SET : B

**D. El. Ed. 1st Year Exam., August – 2021
(Admn. Year 2018, 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट **नहीं** मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5411/(Set : B)

P. T. O.

5411/(Set : B)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) संस्कृतभाषायाः श्रव्यसाहित्ये प्रकाशं पातयत।
- (ख) प्राचीनभारतीयभाषाणां वर्गीकरणे प्रकाशं पातयत।
- (ग) श्रवणकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुम् उपायान् लिखत।

2. एकः प्रश्नः समाधेयः - $1 \times 3 = 3$

- (क) विभिन्नानां वर्णानां उच्चारणस्थानं लिखत।
- (ख) 'हलन्त्यम्' सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या।

5411/(Set : B)

(2)

5411/(Set : B)

3. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) रामायणस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत ।

(ख) यजुर्वेदसंहितायाः परिचयं लिखत ।

4. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) पाठप्रस्तावनाकौशले एकां टिप्पणीं लिखत ।

(ख) “काव्येषु नाटकं रम्यं” इति सूक्तिः समाधेया ।

5. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 5 = 5

(क) ‘उपमा कालिदासस्य’ इति श्रुतिमाश्रित्य एकां टिप्पणीं लिखत ।

(ख) वेदाङ्गसाहित्ये एकां टिप्पणीं लिखत ।

भाग - ‘ख’

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि -

15 × 1 = 15

(क) कृ धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुषस्य एकवचने किं रूपम् ?

(i) करोति

(ii) करोषि

(iii) कुर्वन्ति

(iv) करोमि

(ख) 'श्रीमद्भगवद्गीतायां' कति अध्यायाः सन्ति ?

(i) 16

(ii) 17

(iii) 18

(iv) 19

(ग) कालिदासस्य रचनास्ति -

(i) हर्षचरितम्

(ii) अभिज्ञानशाकुन्तलम्

(iii) कादम्बरी

(iv) मुद्राराक्षसम्

(घ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता को वर्तते ?

(i) भरतमुनिः

(ii) विश्वनाथः

(iii) मम्मटः

(iv) भवभूतिः

(ङ) सूक्ष्मशिक्षणे चक्रे सम्मिलितः अस्ति -

(i) नियोजनम्

(ii) शिक्षणम्

(iii) विचारविमर्शः

(iv) सर्वाणि

(च) 'छकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति ?

(i) दन्तः

(ii) कण्ठः

(iii) तालुः

(iv) मूर्धा

(छ) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -

(i) आद्गुणः

(ii) इको यणचि

(iii) हलन्त्यम्

(iv) अनचि च

(ज) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -

(i) रमेशः

(ii) कपेशः

(iii) रवीशः

(iv) रमाशः

(झ) 'मानसी' इत्यस्य पदच्छेदो भवति -

(i) म् + आ + न् + अ + स् + ई

(ii) म् + अ + न् + आ + स् + ई

(iii) म् + न् + आ + स् + ई

(iv) म् + अ + न् + अ + स् + ई

(ञ) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?

(i) भवभूतेः

(ii) भासस्य

(iii) हर्षस्य

(iv) शुद्रकस्य

(ट) श्रवणकौशलविषये संगतम् अस्ति -

(i) सस्वरवाचनम्

(ii) प्रश्नोत्तरम्

(iii) श्रुतलेखः

(iv) सर्वाणि

(ठ) 'संस्कृतं' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) विशेषपरिवारे

(ii) भारोपीयपरिवारे

(iii) तिब्बतपरिवारे

(iv) द्राविड़परिवारे

(ड) 'ककारस्य' उच्चारणस्थानम् किम् अस्ति ?

(i) तालुः

(ii) दन्तः

(iii) कण्ठः

(iv) ओष्ठः

(ढ) 'वाग् + ईशः' अत्र सन्धिरूपं किं भवति ?

(i) वागीशः

(ii) वगईशः

(iii) वागुशः

(iv) वाकीशः

(ण) रमा शब्दस्य तृतीयाविभक्तौ एकवचने किं रूपं ?

(i) रमा

(ii) रमया

(iii) रमायाम्

(iv) हे रमे !
